

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

XXV. Conuiuiorum frequentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

secum cogitare altam animi pacem tranquillitatemque post religiose transactam recreationem, inquietudinem verò à vana recreatione insurgentem, malaque plurima quæ ferè recreationes has sequuntur; illudque magnorum virorum, Verbum leue in Religiosi ore blasphemiam esse, non quòd talis sit, sed quòd paulatim eò Religiosum ducat.

Vtile etiam fuerit, præsentem nobis Deum proponere, inspectorem, iudicem, præmiatorem. eoque modo recreationes omnes peragere, quo non illo solùm, sed & externis spectatoribus peractas vellemus.

Denique consultißimum fuerit semper aliquem è maturioribus domus iuniorum recreationibus interesse: ipsumque adeò Superiorem, quàm occupationes ferunt, eoloco esse, è quo moderari illas possit.

CAPVT XXV.

Conuiuiorum frequentatio.

SI VE illa domi nostræ, siue apud externos instituantur, noxia in primis sunt. In te pescit enim his paulatim Religionis spiritus, qui cibi potusque magnam moderationem exigit, & ferè ieiuniis pascitur.

E e

Ita

Ita omni sæculo, quotquot arctius se Deo deuouerunt, ab insigni victus potusque moderatione initia duxerunt: quotquot verò laxata maiorum institutione, ad lautiores se mensas profuderunt, spiritum, quem ciborum continentia imbiberant, exuerunt, & ad malorum demum extrema delapsi sunt.

Et ferè pari, quo frequentantur conuiuia ardore, pari spiritus, aut tanquam flammis exeditur, aut tanquam flumine aut spongia eluitur; vt quantum accessit creuitque mensarum, tantum decesserit decreueritque genuini spiritus. ita augmenta decrementaque à cibo potuque, spiritus iam inde à primordio mutuatur. neque vnquam in benè pasto saginatoque corpore, & escis vndique stipato, religiosam mentem, & solius Dei cupidam reperies. Nō possunt simul stabulare Deus & mensæ. quantum concesseris vni, tantum necesse detrahas alteri. quare si quē videris in mensas proniorem, eum in spiritu comperies retractiorem: quoque plus quisque cibo potuque maduerit, hoc plus spiritu exaruit. vt delicijs emedullari ac enervari spiritale robur deprehēdamus. Nam cum ciborum potusque copia, tanquam oleo libidinum crescant flammæ; per facile qui-

uis videat, restingui his estibus internarum
 fluenta gratiarum. neque alia potentior li-
 bidinum materia, quàm saginatum far-
 tumque cibus corpus. vt validissima volu-
 ptatum incentiua à cibo potuque nascan-
 tur. Et ferè videmus eos qui victus mode-
 ratione spiritu inceperunt, eiusdem libe-
 riore consuetudine carne consummasse: &
 vt nullus lapsus sequatur, minùs tamen ca-
 stæ narrationes, quales inter pocula nasci
 proclive est, potentibus tentationibus ma-
 teriam in omnem ætatem suggerere solèt:
 vt taceam ad illecebras femineum com-
 positum ornatum, mollia verba, lasciuien-
 tes oculos, quarum vel in medijs orationi-
 bus recordatio ingentes animo parit mo-
 lestias.

Sequitur hunc ciborum affectum, labo-
 rum fuga, otij amor. languescit enim ad la-
 bores corpus cibo fatigatum. colloquia
 deinde venatur & fabulas, risus, iocos, lu-
 sus, & quidquid sæculum de mensarum ac
 conuiuiorum apparatu promittere solet.
 sterniturque his via ad mutuas detractio-
 nes, quas ferè ex otio tanquam è fonte flu-
 mina promanare videmus. prosiliuntque
 tandem ex his liberiores locutiones, car-
 nem & sanguinem redolentes, castitatis
 omnisque puritatis hostes. inde etiam mi-
 nus

nus prouida oculorum custodia, blandior-
que prospectus, quam religiosam casti-
moniam, maturamque, seueritatem deceat.
itur demum ad verba libidine natantia,
parumque castas libertates, ac demum ad
malorum profunda. Nec mirum si duobus
his ignibus substructum corpus accenda-
tur, & appetere discat quod ignorabat.
neque sane quidquam promptius quam
duabus his potentibus flammis inarde-
scere.

Plenas etiam ex his videas Religiosas
domus emulationibus, dum paria concedi
sibi quisque contendit. & vt ingeniosa cu-
piditas est, modi excogitatur & inueniun-
tur, quibus impetremus quod volumus.
quod si præclusa via est, murmuraciones
nascuntur. cum enim quæ prona hæc cu-
piditas implacabili auiditate poscit, ne-
gantur, aut minus quam vellent prodigè
largiuntur; exurgunt querimoniarum & ob-
locutiones, in quas reliquos etiam facile
propellunt, eosque maximè, qui non infe-
riore propensione in cibum potumque se-
runtur. plena etiam conuiuia reperias de-
tractionibus, cum familiare sit inter men-
sas poculaque; in alios incurrere, liberiusque
effutire silenda, aliorumque mores carpe-
re, dicta factaque improbare, damnanda
lau-

laudare, laudanda damnare. à quibus si Religiosus sibi temperet, domum tamen ea refert quæ aliis narret: nec crimē agnoscitur quod palàm inter pocula acceptum. nihil deinde tam sanctum tamque reconditum quod non deuo mat vinum, impatiens secretorum: publicanturque persæpe ea à quibus fama vitaque pendet. nesciunt secretum vina: adeoque publicasse illis gloria est, & candidi pectoris symbolum. etiam domestica suaque retegere mala, pulcrum.

Offensiones deinde externorum sequi proclive est: qui si Religiosos videant in hæc proniores, & supra religiosam continentiam in cibum potumque effusiores; non immeritò offenduntur, contemnuntque non delinquentes tantum, sed vniuersam Religionem, cum ex paucorum horum affectu reliquos metiantur. magis etiam, cum liberiora, minusque religiosa insonuerint verba, moresque læculum potius quam pietatem loquentes viderint. quod ferè inter pocula, in omni mensali deliciarumque profusione vsu venire videmus, vt immemores sui, religiosæque modestiæ, cibo potuque impellente, plus longè de mundi vanitate, quam de religiosa referant maturitate. quæ res & scandalum

lum parit, & nominis æstimationem minuit, & proximorum in primis saluti aduersatur. Et sanè prodigium sit in tãta prouocantium ciborum copia, vinoque prodigè propinato, modum statuere, ac se intra modestiæ ac continentiæ limites continere. dum prouocati veremur ne neglexisse videamur, aut honori detraxisse, aut amicitia minus concessisse, aut denique non satis affectui indulgisse.

Estque hoc huic vitio inditum, vt nulla moderatione exsatiatur, maioraque semper concupiscat: nec expleatur, donec insigni aliquo lapsu se nomenque suum dehonestauerit. sed neque hîc finis: vt oculis priuatos arbitrere, ita nec mala quidelicet graua, in quæ inciderunt, vident, rapiunturque in dies ad deteriora. adeo difficile est modum in his statuere, vt etiam post præcipitia nouam quærant ruinæ materiam. Periclitatur deinde in his vehementer paupertas, cum in tanta rerum varietate, immemores illius, multa profundimus veriùs quàm vtamur, & appetere discimus religiosæ tenuitati ignota, desipiuntque domestica, & religiosæ mensæ quibus antè delectabamur fastidium pariunt. gustata nimirum copia inopiam detestatur, nauseatque iam animus super tenui

tenui cibo, qui per conuiuia lautioribus
assuescit.

Neque domesticæ in hoc genere men-
sæ, minùs quàm externorum noxiæ sunt,
maximè cùm ad eas vocantur externi. nam
cùm dignitatũ illorum rationem habere
volumus, fit plurimùm vt religiosos trans-
grediamur limites, pulso modestiæ rigore,
effundimurque in apparatus sæculo ma-
gis, quàm Religione dignum. nec hoc non
rarò cum offensione etiam conuiuorum.

Accedit talibus alios ad paria excitari,
& Superiorum exemplo ambire his simi-
lia, & imitari. Inde frequentantur domi
conuiuia, & repetuntur mensæ ab institu-
to alienæ. dumque his externorũ gratiam
venamur, fit iusto Dei iudicio, vt illa exci-
damus: neque enim per conuiuia beneuo-
lentiam captare religiosum est.

Disciplina deinde domestica soluitur,
dum protrahuntur mensæ, Religiosi que his
occupationibus distinentur. iam dum in-
assueti talibus indulgent, & valetudinem
lædunt, & religiosæ obliuiscuntur mode-
stia, & inlatentes ignes excitant, vitia que
aliquando eruptura, lateque crescente
consuetudine damna datura.

Illud etiam in his non caret incommo-
do, quòd lautius habiti externi, domesti-

cis exin suis, aliisque mensarum apparatus referant, augeant etiam: ac præ se nonnunquam liberaliorem tractationem vultu voceque referant. quæ res & Religione indigna, & meritam offensionis materiam præbet, & plurimum æstimationis detrahit, & proximorum salutis, ac diuinæ gloriæ propagationi non leui impedimento esse solet.

Neque in vno alteroque stare hæc conuiuia possunt: nam cum plurimi sint, quibus aut obstringimur beneficiis, aut quorum opera nouè semper egemus; multi quid dignitate, opibus, nobilitate, amicitia pares videri velint, pares etiam inuitatione esse volunt. Concedis omnibus? quid non iure metuendum? negas vni, concedis alteri? sequitur de prærogatiua hæc indignatio, quæ etiam ad odia transit: ut aut omnibus concedendum, aut negandum sit omnibus. omnibus concedere, indignum Religioso. omnibus ergo negandum. & sanè quocumque te vertas, vix reperiri temperamentum potest. vnum enim admittere, altero neglecto non possumus. frequentanda proinde ac repetenda conuiuia erunt. verùm quis finis euntibus in orbem amicis, beneficiis, conuiuibus? crescentibus etenim illis, hæc etiam crescere

necessum est. quæ res incommoda quanta secum trahat, nemo paullò prudentior non videat: cum & vniuersam domesticam soluat disciplinam, modestiæque ac religiosæ castimoniæ mores, in vanos sæcularesque vertat; vt non iam vltra religiosam, sed externam domum præferat.

Tolliturque ex his pars maxima, in monendo ac suadendo, libertas. nam cum deuinctum te teneat conuiuator tuus, fit vt non parum de libertate decedat. veremur enim offendere cuius beneficio obstricti tenemur. displicere nimirum nolumus à quo mensale beneficiû accepimus, & erubescimus etiam in delictis monere, cuius munificentiam experti sumus. Misera conditio, pro tam vilibus libertatem vendere, imò pro tam leuibus æterna proijcere. nam cum ferè conuiuia remunerationis ac quasi mercedis cuiusdam loco instituantur, meritam hîc mercedem accepisse videbimur priuandi æterna. & plurimum conuiuio vno omnem se gratitudinis obligationē exsoluisse sæculares arbitrantur. noui nos Esau facti, pro pulmento primogenita vendentes. vt meritò ab Apostolo moneamur, *Sobrii estote & vigilate, 1. Pet. 5. quia aduersarius vester diabolus tanquam leon rugiens, circuit, quarens quem deuoret.* Sanè

E e 5 inter

inter vina ac lautiores menfas perfacile illi est exarmatum aduersarium ferire. ita cadit Amnon, Simon, Holofernes etiam muliebri manu: quo magis nos armata inferorum dextera. Et quam tentationem superabit qui deliciis succumbit? qui tam mollibus frangitur profterniturque, quomodo inter rugientes leones & hostiles acies stabit interritus? Indignum viro, magis etiam Religioso, vinci à vino; à tam molli, generosum pectus Christi toties sanguine delibutum, sanguine pastum. & terret nos Sapiens: *Cui va? cuius patri va? cui rixa? cui fovea? cui sine caussa vulnera? cui suffusio oculorum? nonne his qui commorantur in vino, & student calicibus epotandis? ne intuearis vinum quando flavescit, cum splendet in vitro color eius: ingreditur blandè, sed in nouissimo mordebit ut coluber, & sicut regulus venena diffundet.*

Remedia.

Moderanda conuiuia erunt, & tanquam iniecto fræno reprimenda, vi etiam coërcenda. sæpiusq; versetur animo, quare te Religioni dederis, sacraueris Deo. & illud Hieronymi: *Facile contemnitur clericus, qui sæpe vocatus ad prandium, ire non recusat. Consolutores nos potius in maroribus suis*

*Epist.
ad Ne-
poian.*

suis, quàm conuiuas in prosperis nouerint ho-
mines.

In solidum si conuiuia amoueantur, tu-
tissimum erit. nam moderationem agrè
reperies, neque facilè ad mediocritatem
deduces: inexplibilis enim quædam con-
uiuiorum sitis mentem occupat, quæ se-
mel se ei dederit. Nec satiatur hæc auuiditas
concessis, nec expletur modicis. & tan-
quam spherica corpora, quæ supernè la-
buntur, non antè finem voluendi, quàm
præcipitij faciunt: ita animus semel hoc
malo possessus, nullum pronitati suæ finè
statuit, donec ad extrema deuenerit, vt fi-
nis illi sit, cecidisse.

Seriis pœnitentiis, monitisque grauioribus delinquentes auocandi sunt. Superiores etiam à functionibus amouendi, quorum exempla eo nocentiora sunt, quo singula eorum facta, domesticis posterisque non rarò documenta & prouocamèta in imitationem sunt.

Proderit, exemplis eorum qui omni sæculo à conuiuandi pronitate ad grauia delapsi sunt, reliquos deterrere. nec exempla deesse poterunt in omni Religiosorum Ordine, domestica tamen plus ad motum & terrorem poterunt, quanquam & externa in hoc genere iuuabunt.

Iuua-

Iuuabit considerare sapiùs, quàm paucis natura contenta sit, quàm modico fatietur. quanto etiam paratiores è tenui mensa ad magna surgamus, ad studia, consilia danda, imperia, virtutum exercitia, cælestium cogitationes, tentationum victoriam, hostium proculcationem.

Lib. 2.
in Iouian.

Bene Hieronym. *Grãdis exultatio animi est, cum paruo contentus fueris mundum habere sub pedibus, & omnem eius potentiam, epulas, libidines, propter qua diuitia comparantur, uilibus mutare cibus, & crassiore tunica compensare. cità enim expletur natura necessitas. frigus & fames, simplici uestitu & cibo expelli potest.* addit: *Sapientia operam dare non possumus, si abundantiam mensæ cogitemus, qua labore nullo & cura indiget. & monemur à Sapiente: Melius est ire ad domum luctus quàm ad domum conuiuij. caussam addit: In illa enim finis cunctorum admonetur hominum, & uincens cogitat quid futurum sit.*

Eccles.
7.

CAPVT XXVI.

Munerum acceptatio, largitio.

NON magna hæc res cuiquam uideatur, maximè in rebus non magnis; grande tamen malum est, eoque nocentius.